

1960 чылдың баштайгы кварталында тууду планын күөседир талазы-биле социалистик чарышка чедин алган бедик көргүзүлгө...

- M. Кара-оол - «Тыва даг-туду» комбинатында даштыктарнын коммунист куш-ажыл бригадалык бригадир, оон бригаданы планын ай бүрүтүде 120 хуудан өрү күөседип турар.
B. Малыгин - «Тыва даг-туду» комбинатынын малларлар бригаданын бригадир, оон бригаданы квартал планын 185 хуу күөсеткен.

ССРЭ-нің Улус ажил-агый чедишкнннериниң делгелгезиниң Чөвүлелиниң комитединде
1959 чылда ССРЭ-нің Улус ажил-агый чедишкнннериниң делгелгезиниң киржишкчилерин шаңнаар дугайында

ССРЭ-нің Улус ажил-агый чедишкнннериниң делгелгезиниң Чөвүлелиниң комитеди 1959 чылда ССРЭ-нің Улус ажил-агый чедишкнннериниң делгелгезинде Тыва автономуну өблөст киржишк мурнакчы ажил-агыйларга болгаш туус-тус ажил-ишчилерге дараазында шаңнааларны тысыр деп доктааткан:

ШУКУ ЧЕРГЕНИНГ ДИПЛОМУН:
Тожу районунуң «Май 1-зи» колхозунга-өлүк тымыжын болгаш куруне садарындын планын 1 миллион 141 муу рубль түнге ажыр күөсеткен дээш.

ХУНДУЛЕЛДИНГ ДИПЛОМУН:
Ооржак Чываажык ЛОПСАНЧАПКА-Социалистик Куш-ажылдык Маалыры, Чөөн-Хемчик районун «Ок-тябрь 30 чылы» колхозунуң хойжузу-төрүтү 100 хой бүрүзүндө 160 хураганарны алган дээш.

Ховунуң ажил-ишчилеринде Кооперасчыларнын чугула сорулгазы

Бистиң Төрөөн чуртувустуң улус ажил-агыйн хөгжүдериниң төөгүлүгү чеди чыл планының ийги чазында чаксы тарылганы кыска хуусалда бедик агротехниктиң деңгээлге чөрүлүр, чаагыл джүктүү үндөштин тургузар дөш шудуру ажилда турар тараяжылары, тракторстерни барааннар болгаш аш-чем-биле үзүктелишкн чокка хандылары...

Кызыл туктуг агрегат
Улут-Хем районунуң Жылаов аты кезде ажил-агый артелиниң баштаар чери болгаш ннда партия организациязы чаксы тарылга үөшнде ажил норманын ажыр күөседип турар мурнакчы агрегаттарга болгаш тракторстерге тысыр-биле 2 шилчир кызыл тукту тургускан.

Механизатор С. Биче-оолдуң трактор агрегаты сөөлү 5 конукта тарраз чакшынын планын 150 хуу күөсеткен, агрегаттар аразында шилчир көрүүр Кызыл тукту чаалап алышкан, 100 рубльдин шаңналын алган.

Ол шыкша Т. Доржуңдуң трактор агрегаты бир хунда 27,5 га черге тараз чакыр норманын үргүчү ажыр күөседип, мурнакчыларын олурунда чөрүп турар. Колхозчу тараяжы чаксы тарылганы чөөкү хүннөрдө доозар дөш хол дымды ажилдап турарлар.

Ол шыкша Т. Доржуңдуң трактор агрегаты бир хунда 27,5 га черге тараз чакыр норманын үргүчү ажыр күөседип, мурнакчыларын олурунда чөрүп турар. Колхозчу тараяжы чаксы тарылганы чөөкү хүннөрдө доозар дөш хол дымды ажилдап турарлар.

Ол шыкша Т. Доржуңдуң трактор агрегаты бир хунда 27,5 га черге тараз чакыр норманын үргүчү ажыр күөседип, мурнакчыларын олурунда чөрүп турар. Колхозчу тараяжы чаксы тарылганы чөөкү хүннөрдө доозар дөш хол дымды ажилдап турарлар.

Ол шыкша Т. Доржуңдуң трактор агрегаты бир хунда 27,5 га черге тараз чакыр норманын үргүчү ажыр күөседип, мурнакчыларын олурунда чөрүп турар. Колхозчу тараяжы чаксы тарылганы чөөкү хүннөрдө доозар дөш хол дымды ажилдап турарлар.

Ол шыкша Т. Доржуңдуң трактор агрегаты бир хунда 27,5 га черге тараз чакыр норманын үргүчү ажыр күөседип, мурнакчыларын олурунда чөрүп турар. Колхозчу тараяжы чаксы тарылганы чөөкү хүннөрдө доозар дөш хол дымды ажилдап турарлар.

Ол шыкша Т. Доржуңдуң трактор агрегаты бир хунда 27,5 га черге тараз чакыр норманын үргүчү ажыр күөседип, мурнакчыларын олурунда чөрүп турар. Колхозчу тараяжы чаксы тарылганы чөөкү хүннөрдө доозар дөш хол дымды ажилдап турарлар.

Ол шыкша Т. Доржуңдуң трактор агрегаты бир хунда 27,5 га черге тараз чакыр норманын үргүчү ажыр күөседип, мурнакчыларын олурунда чөрүп турар. Колхозчу тараяжы чаксы тарылганы чөөкү хүннөрдө доозар дөш хол дымды ажилдап турарлар.

НОМ ҮНДҮРЕР ЧЕРНИНГ КИЧЭЭНГЕЙИНГЕ

(Чечен чогаал очулгазынын талазы-биле чамдык бодалдар)
Орус болгаш делегей чечен чогаалын эн эки чогаалдары, оларнын иштинде: Пушкиниң, Дефонун, Войничниң чогаалдарын тыва номчукчулар төрөөн дымдын кырында номчуп турарлар.

Орус классиктериниң чогаалдарында хей очулгалар: Пушкиниң «Каштан уруу», «Евгений Онегин», «Дубровский» болгаш элөөн хей шүлүглөдери, шүлүктери, тоолдары база Горькиниң «Чай чоараным», «Бижилер долунга чоараным», «Мээн университетиде», «Ава», «Америка» деп чогаалдары долузу-биле очулдуруган.

Тыва номчукчуларга он-не чугула болгаш ынаамла керек очулгаларын план баугаар үндүрүп турар. ынаамла-да чечен чогаал очулгазынын талазы-биле ажилда чамдык саныналарны кириери чугула деп санаар мен.
Искрасовтуң «Руська чурттары кымга эки», Твардовскиниң «Воспитанный Теркин» дөш шыкша чогаалдарын очулдурунуга тыва очулдуручуларын четири мергежиле бар. Чижээ, М. Бенин-Лопсан англи дымды Байронун шүлүктерин очулдуруп турган, дым бистиңге чөөк Орталык Азияны улустарнын чогаалдарын тыва дымга чете очулдуруп болбазы? Лениниң шаңнаалын лауреады М. Агуэвтуң «Авай» деп чогаалын очулдуруп дугайын чугаалжыр болза эки. Казак улустун хей томончу эпосунун очулдурун бөксө өксөк бөлбөйшкан. ынаамла-да өксөк чогаалчыларын ханы укталыг, бичи хемчээлиг чогаалдарын черде үндүрүп болур.

Чижээ, Якут чогаалчы Мартинович «Часы» деп, Якутскиниң «Ады-Булак» деп номнары Совет Эвилелинге сургаалан. Бо номнар болза совет эрге-чатырга дөш ажу улустун демиселинин дугайын чугаалап турар болгаш ол улустун бугу амьдыралы, дымнын онзагай тыныларга чөөк.

Тыва номчукчулар боттарынын өкжалары-алтайлары, хакастарын, моолдарын амьдыралын болгаш чечен чогаалын база сонугар турарлар. Ташкентте Азия болгаш Африка чурттарынын чогаалчыларынын конференциясына Чөөн чуктуң улустарнын, алангыя Кыдаттын, Индиянын, Моолдуң чечен чогаалдарын

М. ИЗЫНБЕВА.

Демир кескиндизиниң чылдазы

Демир кескиндилери чымр талазы-биле Кызыл хоорайнын школаларнын аразында калбарган социалистик чарыштын түндүгүн совет курунеиниң үндөшлекчи В. И. Лениниң төртүтүнгөндө бээр 90 чыл болганын оюн тавартыр үндүргөн.

Социалистик чарыштын тилеги-Ол школанын комсомолчулары болгаш пионерлери 15 тонна демир кескиндилерин чымр дужаар турган 50 тоннаны чыгтаннар, азы чыл планын 330 хуу күөсеткен. Демир кескиндилерни чымрынга «ореникчилер Носова, Некрасов, Казачков»

Колодкин, Абакин, Золотухин «лар эн идепкейлиг киржишкенер.
Ийги черде планын 160 хуу күөсеткен № 3 школаның «ореникчилери» Ушкү черин № 3 школанын «ореникчилери» алган. Апрель айда чуртайнын бүгү школалары 91 тоннаны чымр турган, 220 тоннаны чыгтаннар. Май 1-ниң байыраалын таварыштыр «Росгазгорметин» Кызылда демир кескиндиниң үндүрүп чөрудар шылунде 450 тонна демир кескиндилерин металлургия заводтарына чөлдүрүп чурткан.

Суурнуң тулауун план чөк чөрдүп турар. Оон ужурудан күлүмчүлүк чарыкча чөк, суурнуң узуну 2 км ажил, ол хиреде чамтыс-ла доору күлүмчү бар.
Суурну чагайжыдып ногаанчыларынын ажилы районун колхозтарында база-ла четпес чөрүп турар. Ол чур дөргө кезде Советтер болгаш колхозтарын баштаар черлери ажилды ол чугула азырын чугулага көрбөй турарынын түндүгүн-дир.

Чуртагачылык черлерин чагайжыр хөреке шак мымдык четпес-тер-биле моон сонгар кыял-да эп-текип болбас. Айттыганын четпес-терин кыска хуусалда чайлаткан, чагайжыдылганы болгаш ногаанчыларынын планын чөрүлүп, ол ажилды хун бүрүдө оперативтөгү улутуру районун партия, совет болгаш хей-ниги организациаларынын сонгарладып болбас сорулгазы болур.

Н. ЧЫРАПАН, «Шынын» штаттык дашкар корреспонденти.

Мал ажилын боттуг удуртур

Бедонни ажил-ишчилериниң ортузунда калбарган социалистик чарыш ижи бүртүтүн кызыкым куш-ажыкча улам сорук кирири турар. Рязичиларнын үдөгерин ажыгла-вышкан, чарышты боттуг удуртур, алган хулаагенини күөсөдөшүн илдилер талазы-биле Бай-Тайга районунуң партия организациязы чамдык хемчеглерин чөрүткан болгаш органициастап турар.

Социалистик чарыштын чедишкниниң үре-түнеде партия-органциастык болгаш политиктиң кижилеге ажилын дөшөлдөшүн чугула хамааржыр. Ону экижидер сорула-биле партия аге организациа секретарларынын семинарын, малчынарын болгаш туудужуларын дуржула солурнуун хурадаларын чөр-чере организастаан. Районун мурнакчы санчыларын чөвүлө хуралын база эрттирген.

Район бо чылдын бирги кварталында куруне сүт белеткөөриниң планын 106 хуу, оон иштинде Сталин атыг колхоз - 152 хуу, «Тинделге» - 135,7 хуу күөсеткен. Эрткен чылдын апрель 1-де денел-биле алмыра, колхозтор сүт бүдүрерин 36,7 хуу, бир инектен саядынын ортумаа-биле 9,8 хуу көүдөткен. Бо талазы-биле Сталин атыг колхозту көргүзүлгө дөшөлдө, социалистик чарышка тилекти болган. Ол колхозтун төп сүт-бараан ферманы СЭКП райомуңуң болгаш райкүүсөмкунуң шилчир кызыл туун алышкан, радиоприемник-биле шаңнаткан.

Чуртка сүт бүдүрерин аман көүдөдир. Малын ол талазы-биле мурнакчыларын үдөгерин «ореникчилер» сорула-биле районун ферма ажилдакчыларын, санчыларын 12 кижин Чөөн-Хемчик районунуң «Искра» болгаш «Коммунизм» колхозтарына ий хуниң өксөкүрелин организастаан. Ол чөрүк ажилда үндөгү дуржулаганы бергенин алаа тараан малчынар чугаалап турар.

Бирги кварталда район мал өсүрериниң планын: хойну-100,8 хуу, өшкүү-92,8 хуу, мыймыгы бола малды - 92,8 хуу, чылгыны-93,4 хуу, хавааны-105 хуу күөсеткен. Малдын чаш төлүн камгалап алмырага «Тинделге» болгаш «Кара-Хал» колхозтарын көргүзүлгө дөшө болган.

Х. ӨЧЕЙ, СЭКП райомуңуң секретары.

БАЗА КАТАП ООЛДАП ЭГЕЛЭЭН

Чөөн-Хемчик районунуң «Октябрь 30 чылы» колхозунун хойжузу Социалистик Куш-ажылдын Маалыры эш О. Лопсайчаптын ноябрь, декабрь айларда төрөөн хойлары ам база оолдап эгелээн.

Чурукта: райкүүсөмкуну ажилдакчысы, комсомолчу зоотехник эш О. Дарый алазы эш О. Лопсанчап-биле хойнуң чаксы оларнын дугайын чугалажып турары. Фото С. Феоктистову.

Чөөн-Хемчик районунуң «Октябрь 30 чылы» колхозунун хойжузу Социалистик Куш-ажылдын Маалыры эш О. Лопсайчаптын ноябрь, декабрь айларда төрөөн хойлары ам база оолдап эгелээн.

Хоорайларны болгаш суурларны чагайжыдып база ногаанчылар хемчеглерге совет куруне чыл бүрдүдө хей түнетүк ашка-хөргөниң үндүрүп берип турар.

Сут-Хал районуну төвү Сут-Аксы суурну чагайжыдып, ногаанчыларына 1959 чылда 10 муу рубль, а 1960 чылда 15 муу ажил рубльди чарыгдары көрдүнгөн. Оон азында бистиң Сут-Аксы суур улам-ла өсүп, саймалар турар. Суурда Алдан-Маалыр, Советская кудумчулары сөөлү чылдарда дык чагайжыктыган. Элөөн хей херим-кажалар туттуганы, хей-хей улуг, биче маштарын болгаш азы-бүрү үнүштерин тарып олурткан.

Албан, организациа черлери боттарынын девискэрлерин чагайжыдып, ногаанчыларын оларнын боттарына хуваап дааскан. Оларнын иштинде районун мал эмнегезиниң коллективин (эргелекчи эш Бондаренко) эки ажилдаш. Мал эмнегезиниң девискэрин херимеп ка-лаалаан, эртен чылдын бээр 200 ажил азы-бүрү маштарын тарып олурткан болгаш оон ажалганы эки организастап турар. Эске ор-ганизациаларга бодалар, мал эмнегезини херимениң ишти, бажырнар чаны дык эки ногаанчытыган, а найын көөргө «бууду»-ла ногаан сад турар. Бо организациа бо чылдын чаксы ногаанчыдыга ажилын база эки чоруткан. Ол шыкша банк сал-бырынның (эргелекчи эш Горбу-

Чагайжыдылгага кичээнгейни салыр

«Искра» (эргелекчи эш Алдын-кыс) коллективтери хамаарышкан девискэрлерин чагайжыдып, ногаанчылар талазы-биле база-ла багай эвес ажилдашкан. Оон-биле калы, Сут-Аксы көдө Совети болгаш чамдык албан организациа черлери суурну чагайжыдып, ногаанчылар талазы-биле четпес ажилдап турар. Бөдө Советтин сессияларына, күүсөмкунуң болгаш ажилы чононарнын хурдаларына бо дугайында айтырылганы дык хей улуг чугалажып келген. ынаамла-да шиптирлерини күөсөдөшүн хы-навайн келгенниң уламында, элөөн хей албан организациа черлерине болгаш кудумчуларга кайжа-херим-кер кылдынган, камгалда, хайгаар-лады болгаш ажалганы чорутпа-нында, эртен чылын тарып олурт-кан 3000 ажил маштын хей нуруу-у курган, өлүтөп калган.

Район төвүнүн чамдык албан организациа черлери суур чагайжыдылганы, ылангыя ногаанчыдылганы чорудар талазы-биле денди ба-гай ажилдап турар. Райно баштаар чери (даргазы эш Кысбай) райо девискэрин, саядыгар болгаш столе-зы чаны чагайжыдып, ногаанчыларын хөргөчө көчүтү багай кичээнгей салып турарын уламын-да, херим-кажалар кылдынган, саядыгар болгаш райо көвөрөөн-дөрү болгаш кудумчуларын база

бажырнар чанынын арыг-шеверни үдөгерин тургузары бүгү чонун хөрөө дөргөн билиндир. Ичангыш өчө ажилчы чононарны калба-биле клириштер керек, а ону көдө күүсөмкуну болгаш хей-ниги органициалары боттандырып турар. Сут-Аксы суурда чагайжыдылга бо-логаш ногаанчыдыга ажилдын чет-пес чөрүп турарынын бир кол чыл-даганын шак-ла ына.

Сут-Аксы суурну чагайжыдыры-ның хөргөндө база бир кол четпес чүүл болза, кудумчуларын ортуга-рып таарычылды кылдыр аде кыл-бай турары болур. Ортуртарын аш-таар дескилар, өз черлерин кургалдыр, доваракты черлерин доварлап ба-зырап чидирер талазы-биле хемчег-лер чөрүтүмөй турар. Оон ула-мында суурну чамдык кудумчула-рына машина халмаа чөк, азыггы кижилер безин чөрүк албас болуп ту-руу манаарга, оларнын дозоуну суурну шыга азы бөөр.

Суурда кудумтар болгаш арыл-зын бажырнар көчүтү эвөшт, а оларнын арыг-шеверни дык багай. Оларын сөгөтөр, алтап арылгар, чонунун негезинде дүшүрүп чаа кудумтарлы болгаш арылган ба-жырларны тууду кылды ажилдарын көдө күүсөмкуну база-ла багай ор-ганициастап, чурттакчыларын чөпту

Хоорай чаагайжыдылгазы— чоннун чугула херээ

Хоорайны чаагайжыдылгазы болгаш нугаанчылар талазы-биле Шагаан-Арыг хоорай Советинин куускому чамдык ажылдарын кылган. Хоорайнын чамдык кудумчуларынын кыдылгаларында кижилер арыгажар черлеринин 1000 метр черин маназалар-биле шалалап кылган, ол ышкаш Интернационал болгаш Совет кудумчуларда 1500 метр черин газон кажазарын кылдып дооскан, Интернационал кудумчуларда 1000 метр узун чери кудумчулар-биле шыккан. Оң-биле калды, эртен чылда кол кудумчуларда болгаш албан организация черлеринин даштында 10 муң ышты тарып отурткан.

Эртен чылын хоорай сайырадырынга Шагаан-Арыгтын септелген техника станциясы, кичи эмнедери, милиция салбырын коллективтери дык эки ажылдаан. Олар боттарынын девискээринге 680 ышты тарып отурткан. Ол организациялар бо чылын база-ла улерегин ажылдааннар. Олар боттарынын девискээринде 800 ажыг ышты тарып отуртканнар.

Оң-биле калды чамдык организациялар чаагайжыдылгага дык багай кижик келген. Райлетпур комбинаты, мыкшам ажыл-агый чери, харылзаа конторазы барык чүгү-даа кылбаан. Олар боттарынын девискээринге эвээш ышты отурткан-даа болза, ажалгазын багай чортканы-биле олар кургак калган.

Хоорай Советинин куускому тарып отурткан ыштарын ажалга-

зын болгаш камгалалын багай организация-биле оларнын 30—40 хуузу кургак өлгөн. Хоорай Советинин эргезинге берип каан суггарылганын автомашинанын камгалга чок ажылгааш, уруп каан. Хоорайнын кудумчуларында штатетник херим-нер кылырынга эртен чылын хоорай Советинин бажандарын 41600 рубльди чаргыдан. Ам ол кажазарын чартык-чамдык чок, чараш хевирин кылдыр будуунду баадуу-даа карталып калган. Ам ол кажазарын чартып септеринге 1960 чылда база-ла 5000 рубльди үндүрүп деп турар. Моон ап көөргө, камгалуу бодурун каан чүүдеринин камгалалын экинчи тургаш, акши-хөргезин экономика сорулга хоорай Советинде багай болуп турар.

Хоорай сайырадыры ажылга коммунал ажыл-агый болгаш чаагайжыдылга талазы-биле доктаамал комиссия улуг ролду ойнар ужурап. Ол комиссия бодууну хуулузган күүсетип турар. Ол мыкшам, хоорай Советинин организаци-массалы ажылды сула чорудуп турарындан, хоорай Советинин депутаттары эштер Окулович Л., Опарин А., Бочегуров В., Марьясов В. олар сонгукчулар мурнунга отчоттары-даа кылыын 8 уда болгаш сессияларынын чүгөле бири организациясты сессияга олуртканнар.

Хоорай Советинин куускому бодууну үндүргөн шиптерлеринин күүселин кынаанын турар. Чижээ, хоорайнын арыг-шеверин экинчи дугайында 1959 чылдын мартта шиптир хуулуз алган, ол шиптирнин күүселин организациястаан. Оон түнеленде, районуну мыкшам ажыл-агый чери, харылзаа конторазы, райлетпур комбинаты болгаш эске-даа чамдык организациялар боттарынын девискээрлеринде санитар арыг-шеверин багай туруп, ол талазы-биле хоорай Советинин шиптирнин күүсөлөө.

Хоорайны чаагайжыдылгалык хоорай Советинин болгаш оон куускомунун мурунда 1960 чылда улуг сорулга салдынын турар. Нитянын-биле 1600 метр черге штатетник калма кылыр, кол кудумчуларга 1500 метр черини тратуурларын кылыр, 6227 ышты тарып отуртуп деп күдүргөн. Бо сорулганы күүселин хоорайда албан организация черлеринин удурутчуларындан, хоорайнын чурттакчы чонуну иденкей кижикелгендер организациясты чугула.

Индик болза-даа, мыштарын тарып каары—ол нугаанчыдылгалын чүгө эгези. Илчангаш тарып отурган мыш бунурун камгалат, өстүрүп үндүрүп дөөш, оң чайгы ажалгазын, бирги эөлөгө суггарылганын эки организациясты хоорай Советинде болгаш хоорайнын албан организация черлеринин удурутчуларындан улуг-биле негеттинип турар. М. КЫЗЫЛ-ООЛ.

А. ЗОТИН.

Планны хуусаа бетинде күүседир дээш

Чеди чыл планынын ийги чыгылынын онаадаларын хуусаа бетинде күүседир дээш социалист чарышты калбартишаан, Тураннын райлетпур комбинатынын эр, херөөкөн ажылчыларын 1960 чылдын баштайгы кварталында нити продукция бүдүрүр планын 114,6 хуу, баранын продукцияны—100,2 хуу күүсеткенер.

Бүдүрүлгө цехтеринин болгаш бригадаларынын аразына калбартка социалист чарышка эң дээр көргүзүлгө турар эртемин анык мастер эш Т. Найданова удурткан чазанылга цехи чеди алган. Ажылчыларынын санын плаанды көрдүнгөндөн ажыг көвүдетпей тургаш, ол цех бо чылдын баштайгы кварталында продукция бүдүрүлгө планын ыракта ажыг күүсеткен. Чижээ, квартал дүргүзүлдө 19 муң рубльди эң-херекселерин бүдүрүр планын тургаш, 43 муң рубльдин продукция бүдүргөн азы квартал планын 226 хуу күүсеткен.

Бо чылдын эгезинде чазанылга цехтиге тус-тус бригадаларын тургускан. Цехти бригада ажылчыларынын шиптичтик чорук, бир чүүлүндө—техниканы дээр ажылчыларынга, ийи чүүлүндө—бригадалар аразына, тус-тус ажылчылар ортузунга социалист чарышты тодараг организациясына, продукциянын шынарын бедиринге улуг илгичи берген. Чазанылга цехтинде бригада бүрүзү коммунист күш-ажыл бригадалынын бедик адин чеди амыр дөш чарга шипчөөкчө киржи турар. Мурнакчы чазаныкчы Иван Алексеевич удурткан бригадалык хун бүрүдө норманын 200 хуу ажыг күүсетипшаан, социалист чарыштын мурнуку олуртунда чоруп турар.

Баштайгы чартык чылдын планын хуусаа бетинде чүгө дөдүр эвес, харын ажыг күүседир бугу аргалар бисте бар. Продукция бүдүрүр колдуудер, оң шынарын бедилер төлөөдө, бүдүрүлгөни депшилгелин аргаларын калбаа-биле ажыглары негетинип турар. Хамыктык мурунда ажылдын шуштурар аргалыче шипчиринин бедилерин кылып турар бис. Индик болза-даа, бүдүрүлгөн бо депшилгелин аргаларын ажылчыларын ыш болбаары олар станоктар бисте чедиппей турар. Ук станоктарын чорудуп бөрүлүк областтык чурт улестуруну эргелели амыг чедир сааданы келген. Мыкшам болбаары олар ол станоктарын алган өсүлдө бүдүрүлгө чорудулгаларын ажылдын шуштурар аргалыче доран шипчир.

Эртен чылдын баштайгы кварталында цехтерге мыкшам болбаары олар ол станоктарын алган өсүлдө бүдүрүлгө чорудулгаларын ажылдын шуштурар аргалыче доран шипчир.

Белеткиннен мыкшам материалдарын дүргөн сөөртүрүр тракторист Хоувагы Доспан, бүдүрүлгө цехтерин дилг материалдар-биле хандарын шипорамшик Мады Кургек олар ак-сеткилдиг хандырып, шудурга ажылдап турарлар. Дуржулгалык мастер Антониди Мирвоуна удурткан дааранымга цехи планын ай бүрүзү чедипшиктерин күүседип келген, дааранымга кылыларын шынарын бедиринге чеди алган. Дааранымга цехинин бүдүргөн продук-

циянын шынарын багай деп хуусадар моон мурунда чылдарда хаал эвес болуп турган. А бо чылдын эгезинде бөрү индик хомул комбинаттык дирекция черинге чамдык-даа катип кирбөөн. Дааранымга цехи ажылдын бригада аргалыче шипчиринге база бедилерин турар. Цехтин бедик ажылчыларын дуржулгалык чурт улестурун эргелели амыг чедир сааданы келген. Мыкшам болбаары олар ол станоктарын алган өсүлдө бүдүрүлгө чорудулгаларын ажылдын шуштурар аргалыче доран шипчир.

Эртен чылдын баштайгы кварталында цехтерге мыкшам болбаары олар ол станоктарын алган өсүлдө бүдүрүлгө чорудулгаларын ажылдын шуштурар аргалыче доран шипчир.

Белеткиннен мыкшам материалдарын дүргөн сөөртүрүр тракторист Хоувагы Доспан, бүдүрүлгө цехтерин дилг материалдар-биле хандарын шипорамшик Мады Кургек олар ак-сеткилдиг хандырып, шудурга ажылдап турарлар. Дуржулгалык мастер Антониди Мирвоуна удурткан дааранымга цехи планын ай бүрүзү чедипшиктерин күүседип келген, дааранымга кылыларын шынарын бедиринге чеди алган. Дааранымга цехинин бүдүргөн продук-

циянын шынарын багай деп хуусадар моон мурунда чылдарда хаал эвес болуп турган. А бо чылдын эгезинде бөрү индик хомул комбинаттык дирекция черинге чамдык-даа катип кирбөөн. Дааранымга цехи ажылдын бригада аргалыче шипчиринге база бедилерин турар. Цехтин бедик ажылчыларын дуржулгалык чурт улестурун эргелели амыг чедир сааданы келген. Мыкшам болбаары олар ол станоктарын алган өсүлдө бүдүрүлгө чорудулгаларын ажылдын шуштурар аргалыче доран шипчир.

Белеткиннен мыкшам материалдарын дүргөн сөөртүрүр тракторист Хоувагы Доспан, бүдүрүлгө цехтерин дилг материалдар-биле хандарын шипорамшик Мады Кургек олар ак-сеткилдиг хандырып, шудурга ажылдап турарлар. Дуржулгалык мастер Антониди Мирвоуна удурткан дааранымга цехи планын ай бүрүзү чедипшиктерин күүседип келген, дааранымга кылыларын шынарын бедиринге чеди алган. Дааранымга цехинин бүдүргөн продук-

циянын шынарын багай деп хуусадар моон мурунда чылдарда хаал эвес болуп турган. А бо чылдын эгезинде бөрү индик хомул комбинаттык дирекция черинге чамдык-даа катип кирбөөн. Дааранымга цехи ажылдын бригада аргалыче шипчиринге база бедилерин турар. Цехтин бедик ажылчыларын дуржулгалык чурт улестурун эргелели амыг чедир сааданы келген. Мыкшам болбаары олар ол станоктарын алган өсүлдө бүдүрүлгө чорудулгаларын ажылдын шуштурар аргалыче доран шипчир.

Эртен чылдын баштайгы кварталында цехтерге мыкшам болбаары олар ол станоктарын алган өсүлдө бүдүрүлгө чорудулгаларын ажылдын шуштурар аргалыче доран шипчир.

Белеткиннен мыкшам материалдарын дүргөн сөөртүрүр тракторист Хоувагы Доспан, бүдүрүлгө цехтерин дилг материалдар-биле хандарын шипорамшик Мады Кургек олар ак-сеткилдиг хандырып, шудурга ажылдап турарлар. Дуржулгалык мастер Антониди Мирвоуна удурткан дааранымга цехи планын ай бүрүзү чедипшиктерин күүседип келген, дааранымга кылыларын шынарын бедиринге чеди алган. Дааранымга цехинин бүдүргөн продук-

циянын шынарын багай деп хуусадар моон мурунда чылдарда хаал эвес болуп турган. А бо чылдын эгезинде бөрү индик хомул комбинаттык дирекция черинге чамдык-даа катип кирбөөн. Дааранымга цехи ажылдын бригада аргалыче шипчиринге база бедилерин турар. Цехтин бедик ажылчыларын дуржулгалык чурт улестурун эргелели амыг чедир сааданы келген. Мыкшам болбаары олар ол станоктарын алган өсүлдө бүдүрүлгө чорудулгаларын ажылдын шуштурар аргалыче доран шипчир.

Белеткиннен мыкшам материалдарын дүргөн сөөртүрүр тракторист Хоувагы Доспан, бүдүрүлгө цехтерин дилг материалдар-биле хандарын шипорамшик Мады Кургек олар ак-сеткилдиг хандырып, шудурга ажылдап турарлар. Дуржулгалык мастер Антониди Мирвоуна удурткан дааранымга цехи планын ай бүрүзү чедипшиктерин күүседип келген, дааранымга кылыларын шынарын бедиринге чеди алган. Дааранымга цехинин бүдүргөн продук-

циянын шынарын багай деп хуусадар моон мурунда чылдарда хаал эвес болуп турган. А бо чылдын эгезинде бөрү индик хомул комбинаттык дирекция черинге чамдык-даа катип кирбөөн. Дааранымга цехи ажылдын бригада аргалыче шипчиринге база бедилерин турар. Цехтин бедик ажылчыларын дуржулгалык чурт улестурун эргелели амыг чедир сааданы келген. Мыкшам болбаары олар ол станоктарын алган өсүлдө бүдүрүлгө чорудулгаларын ажылдын шуштурар аргалыче доран шипчир.

Тудугжулар бригадасында

Тес-Хем районун Ленин аттыг колхозуну тудугжулар Май 1-ге күш-ажылчы бедилерин ужурашканнар. Чеди чылдын ийги чыгылынын бирги кварталында Ленинчек элөөн ажылдарын бүдүргөн, кожомы «Ак-Эрик» колхозуну тудугжуларын биле социалист чарышты ажылдап турар. Олар 1500 кубометр тудуг ижык бедилеткенер. Оон 98 хуузу тудуг кылыр черлерде сөөртүрүп, 350 кубометр дилг материалдар бедилеткенер. Бо бригадала 6 тудугу эвөө ажылдап турар. Оларын иштинде эштер Карма, Спириж, Нурат олар баштаан эвөөндөр онаалдарын сан болгаш шынар талазы-биле эки күүсеткенер.

Тудугжулар 15 чуртталга бажындарын кырышкан. Оон ийи 4 класоваларын кылган болгаш пландан ажыг хаб бижырап черин тудуун дооскан. Чам малдын 6 чымыг кажаларын кылган. Олар ам 160 олуттуг чаа школаны, 30 срунугу урулгап саднын болгаш кездее ажыл-агый машиналарынын септелген кылыр мастерскланын тудугуларында лайнымыннын ажылдап турар.

Тудугжулар цехте чаа болуп эртен хуралына 1960 чылда колхоз тудуунда күдүргөн планын өктөбр айда күүседирин олар шиптирлөөнөр.

О. МАНДАРЫН.

ЧУУ БОЛДУ БО?

Танды районун «Межеги» совхозуну ыраккы оларларында 20 ажыг эргелер чурттал турар.

Малчын бунузу «Шы» болгаш эске-даа солуннарын чагыдып алган бис.

Малчыннарга почтаны чедирип турары-биле О. Шойлааны Межеги

кезде Совет токмулган. Бо дээрге, назы-хары дөгү берген, жука-бижити база билбес эш-тир. Шойла почтаны биске айда эң-не хей дээрле үш улаа чедирип эскер. Ол кезде солуннарымысты чеге чекп берес. Адак өсүлдө бистин чүтүг негелдендик шидашпайн ол эш почта дажык хуулузгенден шуу ойталаан деп дынашкан. Ам солуннарымысты шуу албастан бис.

Ол мыкшам бистин малчыннарын ортузунда политикалдыгидегид болгаш масалыг ажыл шуу чорбастан. Лекция, беседаны бо чоокта дынап көрбөс бис. Совхозтун ажалдакчызы Кырылган дээр көлгөш, СЭКП ТБ-нын девсары Пелеумунун доктаамал таныштыргар. Оон соонда лекторларын болгаш агитаторларын лекция, беседаны дынар хаман чок, оларын баранын-даа көрбөс болган бис.

Кино база-ла хаая келер. 1960 чылдын февраль 2-де совхозтун кезер кинонуун механиктери малчыннарга келгеш, кино-чуруктары чүгө чамдык кижилерге даам-биле көргүсөш, чаа берген деп сураан дынаан мн. Харын бо чылдын апрель 10 үндө Кызылдың автоклубу биске чеди келгеш, үш кино-чурукту көргүзүп бергени биске өөрчүк болган.

Чеди чыл планын хуусаа бетинде күүседир дээш бугу совет улестун демселеген боттарынын эвөөш биче-даа бол үтүрүштү кирип турар болганымысты бистин Тезорун чуртууруна, оламысты бөөп турар чаа-чаа чүүдерин дынаарын болгаш билип аларын кончук күзөп турар бис.

Совхозтун дирекция чери, парт-организацияны, кезде Совет почтаны чок, кино-чуруктары доктаамал үндүрбей турар дээрин эки билдир. Индик болза-даа малчыннарын бо дугайында негелделерин хандырар талазы-биле хемчеглерин албай турары хараданчы.

А. БЕЛЕКМАА.

ЧАЗАЛГА
Бо чылдын май 7-де үнгөн № 106 «Шынын» 6-гы арнын 2-ги колхозканын үстүндө күдү 5-ки айдыннын 8-ки олдурунга—Мурнуу Борейни—деп чазал номчуур.

Редатор К. С. ШОЙГУ.

Чоннун кадыкшылы дээш

Чоннун кадыкшылын камгалар талазы-биле ажыл Току районунда сөөлү үдө элөөн экинчи. Район төвүнүн эмнедгенден алында эмнедген беш салбырлары бар болгаш мында 24 ортукма, 5 дөди эртемин медицина ажалдакчыларын ажалдап турар. Район эмнедгенде клиниктиг, бактериология лабораториялар болгаш рентген кабинеттери бар.

Чонга медицина дузаын чедирери экинчи. Дүүнү көшкүн чораш адаттарга ам эмнегел дузаламчыын чедирер халас. Район эмнедген 2 тускай чаа машиналарын алган. Эки ажалдык медицина ажалдакчыларын саны көвүдөн. Оларга эми Р. Юржана, «Май 1-зи» колхозта яди эргелекчи Л. Зотина болгаш эске-даа хамааржар.

Район төвүнүн болгаш колхозтар суураарын, мал фермаларын арыг-шевер байдалыче улуг ичөөнгөй салдыган. Бо талазы-биле арыг-шеверин тускай дружиназын тургускан. Суураарга, фермаларга арыг-шевер активтерин тургузарыннын ажалына фельдшерлер Клава Хуурак-оол, Нада Сергеевна, Галина Биново олар иденкейил баалдааннар.

Ажылчы чоннун кадыкшылын камгаларынын херөөгө чоннун боттарынын киржиринин эргекч чугуулазын өөренип көргөш, эртен чылын Кызыл Крестин болгаш Кызыл Чартык Айык 21 организацияларын тургускан. Оон кезигүнеринде дык хей чон хаара туттунган. Медицина ажалдакчызы бүрүзү тус-тус албан черлеринде бижылаатынган. Ажалдын кандык чоруп турарын кынаадызын болгаш байдалын неделя санында-ла чогуур организациянында дынадып турар.

1961 чылда районга 75 орунугу чаа эмнедген тудуун чорудары планда көрдүнгөн. Оон тудуунга 2 миллион 36 муң рубльди чаргыдар. Ол мыкшам районун колхозтары болгаш улестур, ажыл-агый чердери боттарынын күжү-биле эмнегел салдырынга төлөвөлөтүзүтүр кылдынган бажынаарын тудуп амыр деп турар.

«Совет Тыва» колхоз (даргазы эш В. Тамдын-оол) колхозтун эрг конторанын бажынын мында эмнегелеш шүүт берген. Оон бир өрөөлинде ам фельдшер өрөөли бар болгаш эске өрөөлдерин илер божуур тускай салбыр кылган.

Ажылчы чоннун кадыкшылын

Челсегленишкни дүжүреринге олар чүгө удурланып турарлар...

Челсегленишкни дүжүреринин айтырларын чедипшиктерин шиптирлээринге бугу чурттар, бугу улустар сонугаргадылар. Ынчалза-даа АКШ-та болгаш барыны талакы «сепеда» чурттарда челсегленишкни эндере бүдүрерин соксадырынга удурланып турар, сок дайыны үргүчүлөр болгаш делегелин дүжүрүлү чорун күштердир дөш демисекип турар дык салдарыг күштөр бары база-ла билдингир. «Ол күштер челсегленишкни халбактанмыштаан хевээр, ол талазы-биле улам ийи демисекирден отбай-вай турарлар» деп Индиянын парламентаринин Н. С. Хрушев чугалаан. О чүү мыкшам күштөрү ол?

...Багам ортулуктарында хоорай даштыкын калас-көк «Элефетрия» болгаш «Боттон бей клуб» клубтарына улуг дузаладык шериг кижилер үргүчү чыгып көзү турар, тузган америк миллионерлерин ол мыкшам даштыкын, сөлүгүстөр чедери чамдык үдөлөр бөөр анал офицер клубтарына дөмөйлешип эгелей берген. «Глен Мартин» деп ракетка тудууну компаниязы хоорай даштыкын шайлагаларын үргүчү кылып турган, ол шайлагаларга сөөлү үш чылдарда Пентагонун 25-тен эвөөш эвес дөди офицерлери киришкен. Шериг чыгырлар чылда 800 миллион доллар болуп турар. «Глен Мартин» салчыларын чалаарын мыкшам илчип ал турган, чүд ише штаб начальстиктерин каттыкшып бөдүүнү даразы генерал Тулайингени, ужар-чүүл министерствозунун кол техниктин эргелелин начальны генерал Андерсенин, шериг-далай флотунун министерствозунун эрте-мичиал эргелелин удурткучу вице-адмирал Джон Хейворду,

оон ораакчы конгр-адмирал Чарльз Мартелдин болгаш Пентагонун шериг чагыларын эргелеп турар эске-даа дөди офицерлери «хөгледерин» ол компания кузөөн.

Эртен чылдын июльду эргелер «Дженерал дайнык корпорейшын», «Аэроджетдженерал корпорейшын» болгаш «Глен Мартин» деп ракетка тудууну компаниязы хоорай даштыкын шайлагаларын үргүчү кылып турган, ол шайлагаларга сөөлү үш чылдарда Пентагонун 25-тен эвөөш эвес дөди офицерлери киришкен. Шериг чыгырлар чылда 800 миллион доллар болуп турар. «Глен Мартин» салчыларын чалаарын мыкшам илчип ал турган, чүд ише штаб начальстиктерин каттыкшып бөдүүнү даразы генерал Тулайингени, ужар-чүүл министерствозунун кол техниктин эргелелин начальны генерал Андерсенин, шериг-далай флотунун министерствозунун эрте-мичиал эргелелин удурткучу вице-адмирал Джон Хейворду,

оон ораакчы конгр-адмирал Чарльз Мартелдин болгаш Пентагонун шериг чагыларын эргелеп турар эске-даа дөди офицерлери «хөгледерин» ол компания кузөөн.

Эртен чылдын июльду эргелер «Дженерал дайнык корпорейшын», «Аэроджетдженерал корпорейшын» болгаш «Глен Мартин» деп ракетка тудууну компаниязы хоорай даштыкын шайлагаларын үргүчү кылып турган, ол шайлагаларга сөөлү үш чылдарда Пентагонун 25-тен эвөөш эвес дөди офицерлери киришкен. Шериг чыгырлар чылда 800 миллион доллар болуп турар. «Глен Мартин» салчыларын чалаарын мыкшам илчип ал турган, чүд ише штаб начальстиктерин каттыкшып бөдүүнү даразы генерал Тулайингени, ужар-чүүл министерствозунун кол техниктин эргелелин начальны генерал Андерсенин, шериг-далай флотунун министерствозунун эрте-мичиал эргелелин удурткучу вице-адмирал Джон Хейворду,

оон ораакчы конгр-адмирал Чарльз Мартелдин болгаш Пентагонун шериг чагыларын эргелеп турар эске-даа дөди офицерлери «хөгледерин» ол компания кузөөн.

Эртен чылдын июльду эргелер «Дженерал дайнык корпорейшын», «Аэроджетдженерал корпорейшын» болгаш «Глен Мартин» деп ракетка тудууну компаниязы хоорай даштыкын шайлагаларын үргүчү кылып турган, ол шайлагаларга сөөлү үш чылдарда Пентагонун 25-тен эвөөш эвес дөди офицерлери киришкен. Шериг чыгырлар чылда 800 миллион доллар болуп турар. «Глен Мартин» салчыларын чалаарын мыкшам илчип ал турган, чүд ише штаб начальстиктерин каттыкшып бөдүүнү даразы генерал Тулайингени, ужар-чүүл министерствозунун кол техниктин эргелелин начальны генерал Андерсенин, шериг-далай флотунун министерствозунун эрте-мичиал эргелелин удурткучу вице-адмирал Джон Хейворду,

оон ораакчы конгр-адмирал Чарльз Мартелдин болгаш Пентагонун шериг чагыларын эргелеп турар эске-даа дөди офицерлери «хөгледерин» ол компания кузөөн.

1959 чылдын июнда чарлаан ревизион илеткенинде, чижээ, ужар-чүүл фирмаларын бирөө салмолеттар бөөр бооп көрө чарып турган, оларнын бот-эртөөгө «ийи дакпыр улагаттары чарыгаларын» база салмолеттар бүдүреринге хамаарышаан чарыгаларын кириштирген деп айтып турган. Ынчалза керөөдө күдүргөн түн болза фирманын «хереж кырында» чарыгалында 6 миллион доллар ажыг болган. АКШ-тын чазала 14 керөөлери эзуулар шериг монополияларына 12 миллион амыг долларын ажыг төлөө деп камгалал министрствозунун бүгү чарыгаларын 83,4 хуузу олмакчы турган.

Хей ашка-хөргөлдү болгаш Пентагон-биле эки харылаалык корпорациялар шериг чагыларын күүсели четтигип турары билдингир. Эң улуг 100 корпорацияларын үзүүнү 1959 сак-хөө чылында АКШ-тын камгалал министрствозунун бүгү чарыгаларын 83,4 хуузу олмакчы турган.

Пентагонун дүжүметтери шеригден халашканын шериг үлетпүрүгө улуг шаптыкын дузааларга кирип алыр төлөөдө, шериг чагы күүселекени дээш миллион-миллион долларын ажыг төлөп берип турарлар. Шериг-далай министрствозунун келергей улуг өрөкти төлөөрүн азаа дүжүметтеринин «херекти билбегенден база сагышты-биле салдарга чорудун» чазак миллион-миллион долларын ажыг төлөө ужурага таварышкан деп «Нью-Йорк таймс» солун бижип турган. Чүгөле 1958—1959 сак-хөө чылында ол министрство 2,6 миллион долларын ажыг төлөөн. Камгалал министрствозу шериг чагыларына керө чарарды чамдык корпорацияларга «киригөөн көргүзүп турар» деп сенатор Кеннет Китинг ону бүдүрүштөк.

О шериг дүжүметтери шеригден халашканын соонда, мынд «акжирек чорукту» көргүсөни дээш, конгресс улуг дузалады олгарга берип

турар. «Локхид эйркрафт» деп компания шеригте чораш 60 кижини, «Вестингауз эйр брейк компания»—42 кижини, «Вестингауз электрик» компания—33 кижини, «Рендио корпорейшын оф Америка» компания—39 кижини ажылга хуулуз алганнар.

1958 чылда шериг чагыларын 1,383 миллион доллар чегкен—«Дженерал дайнык корпорейшын» (суг адалга чорур атомну хемелер, самолёттар, «Атлас» деп ракетка болгаш эске-лерин-даа тудуп турар) деп кончук улуг концернинин «хаанын» мурунда улуг шериг дузаалды чораш 54 кижилерин удуруткучу